

Na gegn Bretlandi

Dómur frá 17. júlí 2008

Mál nr. 25904/07

2. gr. Réttur til lífs

3. gr. Bann við pyndingum

Hælisleitendur. Brottvísun. Beiðni Mannréttindadómstólsins um bráðabirgða-ráðstafanir.

1. Málsatvik

Kærandi, Na, sem er af tamílskum uppruna, er fæddur árið 1975 á Sri Lanka. Na er nú búsettur í London. Kærandi kom til Bretlands þann 17. ágúst 1999 og sótti daginn eftir um hæli á þeim grundvelli að hann óttaðist slæma meðferð í Sri Lanka af hálfu hersins og frelsissamtakanna, *Tamil tígra*. Kærandi hélt því fram að hann hefði verið handtekinn og haldið af hernum í sex tilvikum á milli 1990 og 1997 vegna gruns um þátttöku í starfsemi Tamil tígranna en honum hefði ávallt verið sleppt án ákæru. Í eitt eða fleiri af þessum sex tilvikum hefði hann sætt slæmri meðferð og hann hefði ör á fótum eftir að hafa verið barinn með kylfu. Þegar hann var í varðhaldi árið 1997 hefði verið tekin af honum mynd og jafnframt tekin af honum fingraför. Faðir hans hefði undirritað ákveðin skjöl til að fá hann lausan.

Hælisumsókn kæranda var hafnað þann 30. október 2002 og einnig áfrýjun hans þann 27. júlí 2003 á þeim grundvelli að ótti hans við að sæta slæmri meðferð á Sri Lanka væri ekki á rökum reistur. Honum var birtur brottvísunarúrskurður þann 1. apríl 2006 og tveimur dögum síðar var honum synjað um að koma að frekari athugasemdum með hælisumsókninni. Byggðist sú synjun á því að ástandið í Sri Lanka væri ekki almennt þannig að það gæfi til kynna að hann væri í persónulegri hættu að sæta slæmri meðferð og engin gögn lögju fyrir um að hann persónulega myndi sæta slíkri meðferð ef hann snéri aftur.

Kæranda var á ný birtur brottvísunarúrskurður 25. júní 2007 eftir að áfrýjun hans til dómstóla hafði ekki borið árangur. Þann dag ákvað Mannréttindadómstóllinn að beita bráðabirgðaráðstöfun samkvæmt 39. gr. málsmeðferðarreglna dómstólsins og óskaði eftir því við bresk stjórnvöld að kæranda yrði ekki vísað úr landi strax. Á árinu 2007 barst Mannréttindadómstólnum síaukinn fjöldi beiðna um bráðabirgðaráðstafanir frá einstaklingum af tamílskum sem átti að vísa brott frá Bretlandi og öðrum aðildarríkjum. Í kjölfarið var gripið til slíkra ráðstafana í 342 kærumálum einstaklinga af tamílskum uppruna í Bretlandi. Í október 2007 barst svar frá breskum stjórnvöldum um að þar sem það væri mat þeirra að núverandi ástand í Sri Lanka gæfi ekki til kynna að falla ætti frá brottvísun allra einstaklingum af tamílskum uppruna sem héldu því fram að endursending þeirra til Sri Lanka settu þá í hættu á að sæta slæmri meðferð. Þá væri breska ríkisstjórnin ekki í þeirri aðstöðu að aðstoða Mannréttindadómstóllinn með falla frá því að úrskurða um brottvísun í öllum slíkum málum. Í bréfinu var jafnframt gefið til kynna að best væri að leysa úr þeim vanda sem skapaðist vegna stöðugt vaxandi fjölda beiðna um bráðabirgðaráðstafanir að Mannréttindadómstóllinn myndi dæma í einu fordæmisgefandi máli um brottvísun við þessar aðstæður.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi að ef hann yrði sendur á ný til Sri Lanka væri hann í raunverulegri hættu á að sæta slæmri meðferð og með því væri brotið gegn 2. gr. og 3. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Um 2. gr.: Dómstóllinn féllst á það með breska ríkinu að engin sjálfstæð álitaefni risu um brot á 2. gr.

Um 3. gr.: Dómstóllinn fjallaði fyrst um þær almennu meginreglur sem eiga við í málum þar sem reynir á brottvísun. Því næst lýsti dómstóllinn mati á þeim hlutlægu upplýsingum sem lögju fyrir varðandi ástand á Sri Lanka. Mat á hættu fyrir einstaklinga af tamílskum uppruna að snúa aftur til Sri

Lanka færi síðan fram á þeim grundvelli og þá yrði tekin afstaða til þess hvaða hættu kærandi væri í yrði hann sendur aftur til Sri Lanka.

Hætta fyrir einstaklinga af tamílskum uppruna við að snúa aftur til Sri Lanka: Dómstóllinn vísaði til þess að bresk stjórnvöld hefðu ákveðið að vísa kæranda til Colombo á Sri Lanka. Því væri ekki nauðsynlegt fyrir dómstóllinn að meta þá hættu sem steðjaði að fyrir einstaklinga af tamílskum uppruna á svæðum sem væri stjórnað af Tamil tígrunum eða á öðrum svæðum utan Colombo. Báðir aðilar málsins féllust á að almennu öryggi í Sri Lanka hefði hrakað og mannréttindabrotum fjölgað. Bresk yfirvöld töldu engu að síður að ekki væri hægt að álykta sem svo að því fylgdi almenn áhætta fyrir alla einstaklinga af tamílskum uppruna við að fara aftur til Sri Lanka. Kærandi hafði ekki reynt að vefengja þá ályktun breskra stjórnvalda og því taldi dómstóllinn enga ástæðu til að komast að annarri niðurstöðu. Ennfremur taldi dómstóllinn að bresk stjórnvöld hefðu skoðað gaumgæfilega þá hættu sem að steðjaði. Yfirvöld hefðu skoðað öll hlutlæg sönnunargögn sem og metið viðeigandi vægi þeirra.

Dómstóllinn taldi að bæði mat á hættu fyrir einstaklinga af tamílskum uppruna með vissan bakgrunn og mat á einstökum atburðum um áreiti sem gætu samanlagt náð því stigi að teljast alvarleg brot á mannréttindum gæti aðeins verið framkvæmt á grundvelli atvika hvers máls. Það væri ennfremur lögmætt að byggja matið á lista af áhættuþáttum sem bresk stjórnvöld hefðu sett saman á grundvelli upplýsinga sem þau hefðu um ástandið. Matið á því hvort raunveruleg hættu væri fyrir hendi yrði þó að fara fram á grundvelli allra viðeigandi áhrifaþátta sem gætu aukið líkurnar á að kærandi myndi sæta slæmri meðferð. Það væri einnig mögulegt að þegar einstakir áhrifaþættir væru metnir hver í sínu lagi gæfu þeir ekki ástæðu til að ætla að raunveruleg hættu væri fyrir hendi en þegar þeir væru metnir samanlagt og í samhengi við þá aðstöðu að almennt ofbeldi og hertar öryggisaðgerðir gæti það gefið til kynna að slík raunveruleg hættu væri til staðar. Dómstóllinn leit til upplýsinga sem lágu fyrir um að kerfisbundnar pyndingar og slæm meðferð yfirvalda í Sri Lanka á einstaklingum af tamílskum uppruna sem yfirvöld teldu að nýttist þeim í baráttunni gegn Tamil tígrunum væru stundaðar. Dómstóllinn taldi að meiri hættu á væri á að sæta varðhaldi og yfirheyrslum á flugvöllum en í Colombo-borg sjálfri. Þannig þyrfti við mat á því hvort raunveruleg hættu væri fyrir hendi að meta hvort einstaklingur væri settur í varðhald og vera yfirheyrður á flugvöllum í Colombo vegna þess að hann vekti athygli eða áhuga yfirvalda í Sri Lanka. Dómstóllinn tók fram að yfirvöld á Colombo-flugvelli hefðu a.m.k. tæknilega getu og aðferðir til að auðkenna einstaklinga sem væru eftirsóttir af yfirvöldum og þá sem hefði verið synjað um hæli.

Hættan fyrir kæranda: Í tengslum við mat á hættu fyrir kæranda í málinu taldi dómstóllinn að kærandi væri ekki í raunverulegri hættu frá Tamil tígrunum þar sem hann hefði ekki lýst yfir andstöðu við þá og væri ekki heldur svikari eða liðshlaupi. Við mat á því hvort hann sætti raunverulegri hættu frá yfirvöldum í Sri Lanka taldi dómstóllinn rétt að meta áhrifaþættina í ljósi nýlegra atburða, þ.e. versnandi ástands almenns öryggis í landinu, aukins ofbeldis og hertra öryggisaðgerða. Taldi dómstóllinn rétt að meta alla mögulega áhrifaþætti heildstætt.

Dómstóllinn leit til þess að kærandi var á sakaskrá og gefin hefði verið út handtökuskipun á hendur honum. Bresk yfirvöld hefðu metið framburð hans hvað það varðaði trúverðugan. Þótt nákvæmt eðli þess skjals sem faðir hans hafði undirritað til að fá hann lausan úr varðhaldi væri ekki ljóst mætti ætla að yfirvöld í Sri Lanka hefðu það undir höndum. Dómstóllinn leit ennfremur til þess þar sem ætla mætti að raunveruleg hættu væri á að kærandi yrði handtekinn, yfirheyrður og leitað á honum, þá myndu yfirvöld í Sri Lanka taka eftir örunum á fótleggjum hans og draga vissar ályktanir af því sem myndi auka til muna hættuna á því að sæta slæmri meðferð.

Dómstóllinn leit til þess að það voru liðin meira en tíu ár síðan kærandi hafði síðast verið í varðhaldi. Hins vegar nægði ekki að líta bara til þess hve langur tími hefði liðið heldur yrði líka líta til almennrar stefnu yfirvalda í Sri Lanka. Áhugi þeirra á vissum einstaklingum sem snúa aftur til Sri Lanka gæti, allt eftir þróun á stefnu yfirvalda innanlands, aukist eða minnkað með tímanum.

Dómstóllinn leit einnig til annarra áhrifaþátta: aldurs, kyns, uppruna einstaklings, fyrri atburða sem grunaður eða raunverulegur meðlimur tígranna, endurkomu frá London, umsókn um hæli og það að eiga ættingja í tígrunum. Fyrir utan það að eiga ættingja í tígrunum áttu allir þessir aðrir áhrifaþættir við í máli kæranda og myndu auka á þá hættu sem væri til staðar vegna fyrri handtöku og varðhalds.

Dómstóllinn leit til þess að vissir einstaklingar sem yfirvöld í Sri Lanka hefðu handtekið í baráttu þeirra við tígranna væru kerfisbundið pyndaðir og sættu slæmri meðferð. Í ljósi þess og núverandi

ástands í Sri Lanka taldi dómstóllinn að kærandi væri í raunverulegri hættu á að yfirvöld í Sri Lanka myndu kanna eldri gögn um hann og ef þau gerðu það væri hann tekinn til yfirheyrslu þar sem hann væri afklæddur. Þá sæju yfirvöld örin á fótleggjum hans og á þeim grundvelli væri hann í töluverðri hættu á því að teljast til þeirra sem yfirvöldu vildu rannsaka nánar. Miðað við þessar kringumstæður taldi dómstóllinn einróma að brotið væri gegn 3. gr. sáttmálans yrði kæranda vísað á brott til Sri Lanka.

Kæranda var í samræmi við 41. gr. sáttmálans dæmdar 4.451 evra í málskostnað að fráðregnum þeim 850 evrum sem kærandi hafði áður fengið með lögfræðiaðstoð frá Evrópuráðinu.